

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ต้องเริ่มจากการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง โดยการเสริมสร้างให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีทักษะในการคิดเป็น ทำเป็น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม/จริยธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและให้ความเคารพและหน้าที่ของผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553: ออนไลน์) ดังนั้น การส่งเสริมสุขภาพจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะร่างกายที่มีสุขภาพดีจะเป็นพื้นฐานให้มนุษย์สร้างศักยภาพให้กับตนเอง ทำให้มีการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพขึ้นมาใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ความร่วมมือระหว่างภาคต่าง ๆ ของสังคม และมุ่งเน้นในการพัฒนาบุคลากรทางด้านสุขภาพให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Develop Personal Skills) ให้มีลักษณะอุปนิสัยในการอุทิศตนเองเพื่อผู้อื่นและสังคมเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีการวางแผนในการปรับเปลี่ยนระบบบริการสุขภาพ (Reorient Health Services) โดยตระหนักว่าการส่งเสริมสุขภาพเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างบุคคลในชุมชน และบุคลากรสาธารณสุข สถาบันบริการสาธารณสุขและรัฐบาล ซึ่งจะต้องทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งสู่สุขภาพของประชาชน ในการปรับเปลี่ยนบริการสาธารณสุขนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญในด้านการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรสาธารณสุขสาขาต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติ โดยมองปัญหาของปัจเจกบุคคลไปสู่การมองปัญหาในองค์กรรวม กล่าวคือ บุคลากรสาธารณสุขจำเป็นจะต้องมีทักษะในการเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานร่วมกับทุกฝ่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเกิดปัญหากับผู้อื่นในสังคมน้อยที่สุด (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550)

พยาบาล ถือได้ว่าเป็นบุคลากรทางด้านสุขภาพที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะสุขภาพ ตั้งแต่ก่อนเกิดจนกระทั่งตาย การพยาบาลเป็นการปฏิบัติโดยตรงต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม นับได้ว่าเป็นบริการในระดับสถาบันของสังคม ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาล

จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติ มีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของสังคมโดยรวม (สภาการพยาบาล, 2554: ออนไลน์) ดังนั้นผู้ที่ เป็นนักศึกษาจะต้องค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีบุคลิกภาพ ที่เหมาะสม มีความเจริญพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ มีความรักและเจตคติที่ดีต่อคุณค่าและความสำคัญของชีวิตมนุษย์เท่าเทียมกัน สามารถประเมินตนเองและพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาพยาบาล ทุกระดับ จึงประกอบด้วยความรู้จากศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ตั้งแต่แวดลอมและศาสตร์ทางการพยาบาล (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554: ออนไลน์)

จากการศึกษาเรื่อง 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูง (The 7 Habits of Highly Effective People) ของ Stephen R. Covey ซึ่งเป็นหลักในการเปลี่ยนความคิดและพัฒนาอุปนิสัยที่เป็นเลิศของมนุษย์นั้น พบว่าคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำงาน หากคนไม่มีคุณภาพ การดำเนินงานก็ไม่สัมฤทธิ์ผล คนสามารถพัฒนาให้มีศักยภาพได้ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของคนตามหลักการของ Covey นั้น มีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คืออุปนิสัยกลุ่มชัยชนะส่วนตัว ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 บี-โปรแอคทีฟ (Be Proactive) อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ (Begin with the End in Mind) อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน (Put First Things First) และ อุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw)

ส่วนที่ 2 คืออุปนิสัยกลุ่มชัยชนะในสังคม ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ (Think Win/Win) อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อน ก่อนจะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) อุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง (Synergize) และ อุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw)

หากนักศึกษาพยาบาลได้รับการปลูกฝังอุปนิสัยเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง จะช่วยเสริมสร้างนักศึกษาให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลศาสตร์อย่างสมบูรณ์ มีความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อองค์กรวิชาชีพและสังคม ซึ่งจะทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จและความสุขในการทำงานในสาขาวิชาชีพของตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี เชียงใหม่นั้น ถือเป็นสถานศึกษาเฉพาะทางการพยาบาล ที่ขึ้นตรงต่อสถาบันพระบรมราชชนก (สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข) สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับวิชาชีพพยาบาลโดยเฉพาะ เพื่อออกไปปฏิบัติงานในชุมชนอย่างมีคุณภาพ และอย่าง

มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังตรงกับปรัชญาของวิทยาลัยที่ว่า วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพในการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ ด้านการพยาบาลและสาธารณสุข มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเอื้ออาทร จิตอาสา และให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต คิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นผู้นำ และรับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพและสังคม (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่, 2554: ออนไลน์)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาระดับอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูงของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักการในการวัดอุปนิสัยของ Stephen R. Covey เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจให้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้เพื่อวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ จะนำข้อมูลที่ได้อ้างกล่าวนั้น มาประยุกต์ใช้ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน รวมไปถึงจนถึงการจัดอบรม หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพให้กับนักศึกษาให้สามารถเป็นผู้ทรงประสิทธิผลสูง และเพื่อเป็นบุคลากรวิชาชีพพยาบาลที่เหนือกว่าต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ตามหลักการของ Stephen R. Covey ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัย กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ตามหลักการของ Stephen R. Covey ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยกับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้อาจจากการศึกษาค้นคว้าไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระดับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการอันนำไปสู่การเป็นผู้ทรงประสิทธิผลสูง

1.4 นิยามศัพท์

อุปนิสัย หมายถึง ผลจากการผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ และความปรารถนาเข้าด้วยกัน (โควี, 2546)

7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูง หมายถึง 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูง ตามหลักการของโควี (2546) ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือ บี-โปรเอกทิฟ อุปนิสัยที่ 2 คือ การเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 คือ ทำสิ่งที่สำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 4 คือ คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 คือ การเข้าใจคนอื่น ก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 คือ ผนึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 คือ ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

อุปนิสัยกลุ่มชัยชนะส่วนตัว หมายถึง กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชนะใจตนเอง ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 บี-โปรเอกทิฟ อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน และอุปนิสัยที่ 7 คือ ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

อุปนิสัยกลุ่มชัยชนะในสังคม หมายถึง กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชนะใจผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อน แล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 คือ ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

บัญชีขอมใจ หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นตัวแทนที่ใช้ในการอธิบายปริมาณความไว้วางใจที่เกิดขึ้นจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยการฝากคือการสร้างและซ่อมแซมความไว้วางใจในสัมพันธภาพส่วนการถอนคือการทำลายและลดความไว้วางใจในสัมพันธภาพ

ความสมดุลในการดำเนินชีวิต หมายถึง การรักษาสมดุลในแง่มุมต่างๆ ของชีวิตทั้งในด้านการงาน ครอบครัว เพื่อน และอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554